

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-3-36 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 04-34/384- 97
Karar Tarihi : 13.5.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN,
Murat GENCER, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN.

B. RAPORTÖRLER: Ali İhsan ÇAĞLAYAN, Ali Fuat KOÇ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Temsa Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Temsilcisi: Av. Halil İbrahim ASLAN
Kısıklı Caddesi Şehit Teğmen İsmail Moray Sokak
No: 2/1 34662 Altunizade İstanbul

D. TARAFLAR : -Temsa Sanayi ve Ticaret A.Ş.

-Temsa Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin yetki verilen servisleri.

E. DOSYA KONUSU: Temsa Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile yetki verilen servisleri arasında "Komatsu Forklift", "Komatsu Jenaratör", "Komatsu İş Makinaları" ve "BT Kaldırma Ekipmanı, İstifleme Makinaları" ile ilgili olarak akdedilen "Yetkili Servis Sözleşmeleri"ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 7.8.2003 tarih, 3797 sayı ile giren başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4., 5. ve 8. maddeleri uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 3.5.2004 tarih, 2004-3-36/MM-04-AİÇ sayılı Muafiyet/Menfi Tespit Ön İnceleme Raporu, 7.5.2004 tarih ve REK.0.07.00.00/104 sayılı Başkanlık önergesi ile 04-34 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; bildirim konusu sözleşmeye 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşıması nedeniyle menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı, bununla birlikte söz konusu sözleşmelerin, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olduğu, ve Tebliğ hükümlerine uygun bir biçimde düzenlenmiş sözleşmelerin Tebliğ'in sağladığı grup muafiyetinden yararlandığı ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Bildirime konu sözleşmelerin konusunu iş makineleri, forklift, jeneratör, kaldırma ekipmanı ve istifleme makinelerinin bakım ve onarımı oluşturmaktadır. Bu çerçevede sözleşmelerin etkisini göstereceği ilgili ürün pazarları söz konusu makinelerin servis hizmetleri pazarları olarak tanımlanmıştır.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Bildirim formunda yer verilen bilgiler ve sözleşme maddelerinden, bildirime konu sözleşmelerin, anlaşma konusu ürünlerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde servis hizmetlerine yönelik imzalandığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak belirlenmiştir.

H.2. Taraflar

H.2.1. Temsa Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Tems)

Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. kuruluşu olan Temsa, otobüs üretimi, otomotiv ürünleri ithalatı ve pazarlaması, iş makinesi üretimi ve ithalatı alanlarında faaliyet göstermektedir. Teşebbüsün 2002 yılı için cirosunun % ..3..'lik bölümü otomotiv pazarlama, % ...3..'lik bölümü otobüs ve % ..3..'lik bölümü iş makinesi faaliyetlerinden oluşmaktadır. Ortaklık yapısına aşağıda Tablo.1'de yer verilmiştir.

Tablo.1 Temsa'nın Ortaklık Yapısı

Hissedar	Pay Oranı (%)
Akbank T.A.Ş.	14.90
Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	13.76
Exsa A.Ş.	17.31
Aksigorta A.Ş.	2.75
Diğer Ortaklar	51.28
TOPLAM	100.00

H.2.2. Yetki Verilen Servisler

- Uzmak İş Makinaları
- Başçavuş Makine
- Dudu Bakaç- Özgür İş Makinaları

- Karakaşlar Makine Yd. Parça Tic. ve San. A.Ş.
- Diyar İş Makinaları İnş. İth. İhr. ve San. Tic. Ltd. Şti.
- Denizler İş Makinaları San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Hazar İş Makinaları İnş. İth. İhr. ve San. Ltd. Şti
- Gaziantep Gimak İş Mak. Tam. ve Bakım Serv.
- İşmaksan San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Mert İş Makinaları Tamir ve Bakım Servisi
- Semeksan İş makinaları ve Servis Bakım Hizmetleri
- İmser İş Makinaları Serv. Ve Yed. Par. Ltd. Şti.
- Protek Makine İş Mak. İnş. Oto. Tur. Paz. Tic. ve San. Ltd. Şti.
- Öztem Makine ve San. Ltd. Şti.
- Aktif İş Makinaları Taşeronluk San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Bursa Marmara İstif Mak. San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Avrasya Forklift İş Makinaları San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Galen Grup Servis San. ve Tic. Ltd. Şti.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Temsa Sanayi ve Ticaret A.Ş. temsilcisi tarafından yapılan başvuruyla, "Komatsu Forklift", "Komatsu Jeneratör", "Komatsu İş Makinaları", "BT Kaldırma Ekipmanı, İstifleme Makinaları"nın servis hizmetleri konusunda taraflarca 10.7.2003 tarihinde imzalanan dört ayrı "Yetkili Servis Sözleşmesi" bildirilmiştir. İncelenen sözleşmelerin dikey anlaşma niteliğinde olduğu, bildirim konu dört sözleşmenin farklı makinelerin servis hizmetlerine yönelik düzenlenmiş olduğu anlaşılmış, ancak sözleşme maddeleri ve taraflar aynı olduğundan, sözleşmelerin hepsi için tek bir değerlendirme yapılmıştır.

Sözleşmelerin "Genel Hükümler" başlıklı 3. maddesinde Yetkili Servisin ilgili makinelerin bakım, onarım ve revizyon hizmetlerini yapacağı belirtilmekte ve Servisin yetkili kılınmakla beraber tek yetkili olarak belirlenmediği ifade edilmektedir. Ayrıca Yetkili Servisin, Temsa'nın öngöreceği standartlar çerçevesinde çalışacağı ve Temsa'nın belirleyeceği "Yetkili Servis Yönetimi ve İşletmesi" esasları dahilinde faaliyetlerini sürdüreceği hükme bağlanmıştır.

Sözleşmelerin "Yönetime İlişkin Hükümler" başlıklı 5. maddesinin 5.4. bölümünde; *"Yetkili Servis TEMSA'nın gizli diye nitelendiği tüm bilgilerin işbu sözleşmenin yürürlüğü süresince ve yürürlükten kalkmasını takip eden (5) yıl içinde gizli tutacak ve üçüncü şahıslara açıklamayacaktır."* hükmü ve 5.5 maddesinde *"Yetkili Servis, müşterilerine vereceği hizmetlerde, Temsa-Komatsu/BT imaj ve kalitesini daima ön planda ve üst seviyede tutmaya özen gösterecektir."* hükmü yer almaktadır. Bu hükme ilişkin taraflarca yapılan açıklamada söz konusu bilgilerin Temsa içi ilişkileri ve ticari sır kapsamında olan bilgileri içerdiği, bu durumun bütün yetkili servisleri kapsadığı, rekabetin engellenmesinin amaçlanmadığı ve bu hususta bir yaptırım da öngörülmediği belirtilmiştir. Raportörlerce görüşüne başvuru yetkili servis ortağı da bu hükmün sözleşme sırasında ya da sözleşme sonrasında faaliyetlerini kısıtlayıcı bir hüküm taşımadığını belirtmiş ve söz konusu maddeye örnek olarak makine modifikasyonlarına ilişkin bilgiler olabileceğini ifade etmiştir.

“Yetkili Servis Çalışmasına İlişkin Hükümler” başlıklı 6. maddenin 6.2 ve 6.3 bölümlerinde, Yetkili Servislerin Temsa bölge müdürlükleri servis teşkilatının haberi ve bilgisi dahilinde, periyodik bakım ve garanti arızası hizmeti verecekleri, ayrıca garanti kapsamı dışındaki tamir, bakım ve revizyonları da yürütecekleri belirtilmiştir. İlgili maddenin diğer bölümlerinin çoğunda bakım ve servis yükümlülükleri düzenlenmekte ve bakım ve onarım hizmetleri için bazı usuller ve standartlar belirlenmektedir.

Sözleşmenin 6.9 maddesi; “*Yetkili servis, “Yedek Parça Fiyat Listesi”ni, müşterinin görebileceği bir yere asmak veya katalog halinde ya da bilgi işlem ortamında ise müşteriye göstermek zorundadır.*” şeklindedir. Her ne kadar dosya konusu sözleşmeler ile doğrudan yedek parça temini ve yeniden satışı şartları düzenlenmiyor olsa da, söz konusu maddenin dolaylı olarak yedek parçaların yeniden satış fiyatının belirlenmesi amacıyla kullanılabilmesi mümkündür. Söz konusu hüküm ile ilgili olarak Temsa tarafından yapılan açıklamada; “Yedek Parça Fiyat Listesi”nde belirtilen fiyatların tavsiye niteliğinde olduğu ve Yetkili Servislerin Temsa’dan aldıkları parçaları istedikleri fiyattan satmakta özgür oldukları ve bu konuda herhangi bir yaptırımın bulunmadığı belirtilmektedir. Ayrıca sözleşmelerin 3.4 maddesinde Yetkili Servisin uyması gerektiği belirtilen Yetkili Servis Yönetimi ve İşletmesi esaslarına ilişkin olarak bildirilen ve anlaşmanın eki olarak kabul edilebilecek olan Temsa A.Ş. Yetkili Servis Yönetim ve İşletme Klavuzu’nun, İşçilik Fiyatının Tespitine İlişkin Tavsiyeler başlıklı 13. maddesinde; Temsa tarafından standart işler fiyat tablosunun tavsiye edileceği ancak yetkili servisin müşteri memnuniyetini nazara alarak dilediği şekilde fiyat tespit etmeye yetkili olduğu belirtilmektedir. Temsa yetkili servis ortağı da fiyatları müşteriye ve işin büyüklüğüne göre kendi kâr marjları üzerinde oynayarak belirlediklerini ifade etmiştir. Satış fiyatı tavsiyesi anlamına gelen bu uygulama ise, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinin 4-a maddesi uyarınca grup muafiyetinden faydalanabilmektedir.

Sözleşmelerin 6.13. maddesinde; “*Yetkili Servis, garanti süresi içinde bakım ve onarımını yaptığı (ilgili makineye) gerekli yedek parçayı TEMSA’dan temin edecektir. Bu parçalar yetkili servise Parça Müdürlüğü tarafından belirlenen şartlarda teslim edilir.*” hükmü yer almaktadır. İlgili madde lafzı ile yetkili servislere garanti süresi içinde yapılan bakım ve onarım için gerekli yedek parçayı Temsa’dan temin etme, yani tek elden satın alma yükümlülüğü getirmektedir. Bu nedenle lafzı itibarıyla söz konusu madde sözleşmeyi 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 4. maddesi kapsamına sokmaktadır. Ancak Temsa tarafından yapılan açıklamada ; ilgili madde ile tek elden temin yükümlülüğünün getirilmediği, yetkili servisin yedek parçaları istediği yetkili distribütörden satın alabileceği belirtilmiştir. Sözleşmenin eki olan “Yetkili Servis Yönetim ve İşletme Kılavuzu”nun “İşçilik ve Parça Garantisi” başlıklı 11. maddesinde, yetkili servisin titiz davranarak “*piyasadan orjinal Temsa-Komatsu parçası dışında muadil, taklit, yerli parça kullanmaması*” gerekeceği ifadesi yer almaktadır. Bu konuda raportörlerce görüşülen yetkili servis ortağı, Komatsu markasının çeşitli ülkelerde imal edilmiş taklit ürünlerinin piyasada rahatlıkla bulunabildiği, zaman zaman kendilerine mal satmak isteyen teşebbüslerin de teklifte bulduklarını belirtmiş ve her ne kadar Temsa tarafından ithal edilen ürünleri kullanmak

isteseler de, bazen müşterinin talebi doğrultusunda garanti vermeden ve riski müşteriye ait olmak üzere muadil ürünler de kullandıklarını ifade etmiştir.

Bu ifade ve açıklama paralelinde garanti süresi içinde kullanılacak yedek parçaların Temsa tarafından piyasaya sürülen yedek parçalar olması şeklindeki yükümlülük Temsa'nın garanti hizmetleri verebilmesi ve devamlılığını sağlayabilmesi için gerekli kabul edilebileceğinden, bu yükümlülüğün ilgili sözleşmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden faydalanmasını engelleyici bir sınırlama olmadığı kanaatine varılmıştır.

Yukarıda yer verilen sözleşme maddelerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerine göre incelenmesi neticesinde; sözleşmenin 6.9 ve sözleşmenin eki niteliğindeki "Yetkili Servis Yönetim ve İşletme Kılavuzu"nun 13. maddesinde yer alan fiyata ilişkin hükümler ve sözleşmenin 6.13 maddesinin münhasır satın alma sınırlaması niteliğindeki lafzı nedeniyle, ilgili sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi anlamında rekabeti sınırlayıcı olduğu ve talep edilen "menfi tespit" belgesinin verilmesinin mümkün olmadığı kanaatine varılmıştır.

Sözleşmelerde yer alan hizmet sunumunda standart getirilmesi, imaj ve kalitenin korunması, belirli ticari marka, logo ve dizaynların kullanılması, ticari sır niteliğindeki bilgilerin gizli tutulması, personele yönelik olarak eğitim alınması, standart takım ve teçhizat kullanılmasının zorunlu tutulması şeklinde getirilen yükümlülüklerin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi düzenlemeleri çerçevesinde değerlendirildiğinde; bu kısıtlamaların servis hizmetlerinin sunulmasına standart getirmek suretiyle iyileşme ve teknik gelişmelere açıklık sağladığı, servis hizmetini alan tüketicilerin getirilen standartlar sonucu hizmeti kendi koşullarına göre dilediği servisten asgari kalitede almak suretiyle yarar sağladığı, servis hizmetleri piyasasının önemli bir bölümünde söz konusu anlaşmalar nedeniyle rekabetin ortadan kalkmadığı ve bu faydaların sağlanması için getirilen kısıtlamaların zorunlu olandan fazla olmadığı kanaatine varıldığından, sözleşmelerin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İ. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; Temsa Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve bakım –onarım işi ile iştiğal eden çeşitli teşebbüsler arasında "Komatsu Forklift", "Komatsu Jeneratör", "Komatsu İş Makinaları", "BT Kaldırma Ekipmanı, İstifleme Makinaları"nın servis hizmetlerinin yürütülmesine yönelik olarak dört ayrı makine için imzalanan bildirim konu "Yetkili Servis Sözleşmeleri"nin, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.